

Kyrkorådet i Gävle Maria församling

Box 100 31

800 10 Gävle

Skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. för Mariakyrkan, Gävle Maria församling, Uppsala stift, Gävle kommun, Gästrikland, Gävleborgs län.

Beslut

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) beslutar med stöd av 4 kap. 4 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprövning skall tillämpas på Mariakyrkan med tillhörande kyrkotomt och klocktorn. Bestämmelserna i 4 kap. 3 § skall dock inte tillämpas på interiöra ändringar i församlingslokalerna.

Bakgrund

Alla Svenska kyrkans kyrkobyggnader uppförda t.o.m. 1939 är skyddade enligt 4 kap. KML. Enligt 4 och 14 §§ i detta kapitel kan RAÄ besluta att även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna 1940 och senare, som är märkliga på grund av sitt kulturhistoriska värde skall skyddas. Av förarbetena till lagen framgår att begreppet *kulturhistoriskt värde* också innefattar *konstnärligt värde* och att även kyrkor som är yngre än ca 20 år kan skyddas.

År 1990 fattade RAÄ beslut om skydd för ett urval kyrkor byggda 1940 och senare, sammanlagt 83 kyrkor. 1996 beslutades om skydd för ett urval av begravningsplatser med kapellkrematorier eller begravningskapell, sammanlagt 22 anläggningar.

Urvalet behöver ses över med jämna mellanrum och RAÄ har nu beslutat att göra en utökning av urvalet av skyddsvärda kyrkor byggda 1940 och senare. Orsaken är dels att inventeringsunderlaget när det gäller de nya kyrkorna har förbättrats sedan det förra urvalstillfället och dels att ett flertal nya kyrkor har byggts.

Fem kyrkor, en begravningsplats med kapellkrematorium och ett kapellkrematorium byggda 1940 eller senare i Uppsala stift har enligt

Just/samråd
M. Mel
CA
im
03

exp
2002-12-17
M

besluten 1990 och 1996 skydd enligt KML och i det nu aktuella urvalet har RAÄ beslutat att ytterligare tre kyrkor i stiftet skall skyddas.

Redogörelse för ärendets handläggning

Urvalet av skyddsvärda kyrkor som omfattar kyrkor byggda 1940 eller senare har skett i samråd med länsstyrelser, läns museer och Arkitekturmuseet. Vid urvalet har följande kriterier beaktats:

- Hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet
- Tidstypisk utformning
- Återspeglning av internationella arkitekturtrender
- Kyrkan som del i en miljö, t.ex. ett medvetet gestaltat förortscentrum
- Exempel på teologiskt och liturgiskt betingad gestaltning
- Verk av framstående arkitekter, även lokalt
- Konstnärligt betydande fast utsmyckning
- Intressanta och nydanande tekniska lösningar

Förslag till utökat urval av skyddsvärda kyrkor har remitterats till stiftsstyrelser och till berörda församlingar.

Uppsala stift har den 9 februari 2000 tillstyrkt att Mariakyrkan ska omfattas av skydd enligt KML. Gävle Maria församling har den 21 januari 2000 och den 24 oktober 2002 yttrat sig och inte haft något att erinra mot förslaget.

Beskrivning av kyrkan

Mariakyrkan är uppförd 1971 efter ritningar av Höjer & Ljungqvist arkitektkontor.

Kyrkan med de angränsande församlingslokalerna ligger vid ett torg i förorten Sättra i norra delen av Gävle stad. Stadsdelen planlades och byggdes 1964-72 efter en arkitektävling som vanns av Höjer & Ljungqvist. Flera av byggnaderna samt kyrkan ritades av arkitektfirman. Kyrkan med omgivande anläggning är utförda i vitslammat tegel i stramt geometriska former. Kyrkorummet är kvadratisk med plant tak och högre än församlingsdelarna nordväst om kyrkan. Intill entrén står ett fristående klocktorn klätt med svartmålat trä. Kyrkorummet har interiört ett plant kassettak i trä, vitslammade tegelväggar och sparsam utsmyckning. Rummet får ett asymmetriskt ljusinfall genom tre cylindriska ljusbrunnar över altaret. Korväggen pryds av en enkel mönstermurning. I koret står även ett altarkors av trä utfört av Per Nilsson-Öst, Järvsö.

Motiv för beslutet

Kyrkan är väl integrerad i den moderna förortsarkitekturen. Den är genom sitt tidstypiska formspråk och material representativ för 1970-talets kyrkobyggande och av hög arkitektonisk kvalitet.

RAÄ anser därför att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprövning bör tillämpas på Mariakyrkan med tillhörande kyrkotomt och klocktorn. Detta innebär bl.a. att inga väsentliga ändringar får genomföras utan tillstånd av länsstyrelsen. Interiöra ändringar i församlingslokalerna bör dock kunna ske utan tillståndsprövning.

Beslut i detta ärende har fattats av överantikvarien Christina von Arbin efter föredragning av arkitekten Kerstin Alexandersson. Avdelningschefen Sven Göthe, förste antikvarierna Ingrid Sjöström och Jan Karlsson har deltagit i den slutliga handläggningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga.

Christina von Arbin

Kerstin Alexandersson

Bilaga:

Hur man överklagar

Kopia till:

Svenska kyrkan

Uppsala stift

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Länsmuseet Gävleborg

Gävle kommun

Arkitekturmuseet